

Nationella prov – rättvisa, likvärdiga och digitala

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om ändring i skollagen och förslag till lag om ändring i lagen om försöksverksamhet med branschskolor. De lagändringar som utskottet tillstyrker berör delvis nationella prov och bedömningsstöd. En elevs resultat på ett nationellt prov ska särskilt beaktas vid betygssättning i ett ämne eller en kurs som det ges nationella prov i, om det inte finns särskilda skäl för annat. Bedömningsstöd ska benämnas nationella bedömningsstöd, och en följdändring av namnbytet görs i bemyndigandet om att meddela föreskrifter om skyldighet att använda sådana i årskurs 1. De bestämmelser som reglerar stöd i form av extra anpassningar och särskilt stöd ska kompletteras. Därmed ska användningen av nationella bedömningsstöd ingå i exemplifieringen av på vilka sätt det kan framkomma att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Lagändringarna i dessa avseenden föreslås träda i kraft den 29 juni 2018.

Övriga lagändringar som utskottet tillstyrker berör korrigeringar i skollagen och en ändring av en hänvisning i lagen om försöksverksamhet med branschskolor. Lagändringarna i dessa delar föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I betänkandet finns tolv reservationer (M, SD, C, L, V, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:14 Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala.

13 yrkanden i följdmotioner.

Sex yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	7
Nationella prov – rättvisa, likvärdiga och digitala.....	7
Lagförslagen i övrigt	12
Digitalisering och rättning	14
Utveckling av nationella prov.....	19
Skolverkets arbete	21
Reservationer	24
1. Skollagen i fråga om provresultat och betygssättning, punkt 1 (V).....	24
2. Digitalisering och rättning, punkt 4 (M).....	24
3. Digitalisering och rättning, punkt 4 (SD)	25
4. Digitalisering och rättning, punkt 4 (C).....	26
5. Digitalisering och rättning, punkt 4 (V).....	26
6. Prövoverksamhet, punkt 5 (M, C, L, KD)	27
7. Utveckling av nationella prov, punkt 6 (M, C, L, KD).....	28
8. Utveckling av nationella prov, punkt 6 (SD).....	28
9. Tidpunkt och antal, punkt 7 (M).....	29
10. Tidpunkt och antal, punkt 7 (SD)	30
11. Tidpunkt och antal, punkt 7 (V)	30
12. Skolverkets arbete, punkt 8 (M, C, L, KD).....	31
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	33
Propositionen	33
Följdmotionerna	33
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	34
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skollagen i fråga om provresultat och betygssättning

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) i de delar det avser

- 10 kap. 20 a §, 12 kap. 20 a §, 13 kap. 21 a §, 15 kap. 25 a § och 20 kap. 37 a §,
- första dels-satsen i ingressen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:14 punkt 1 i denna del och avslår motion

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 1 (V)

2. Skollagen i fråga om användning av nationella bedömningsstöd

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) i de delar det avser 3 kap. 5 a och 8 §§ och 29 kap. 28 a §.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:14 punkt 1 i denna del.

3. Lagförslagen i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i skollagen (2010:800) i den mån lagförslagen inte omfattas av det som utskottet föreslagit ovan,
2. lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:14 punkterna 1 i denna del och 2.

4. Digitalisering och rättning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 1,

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 7,

2017/18:2433 av Stefan Jakobsson (SD),

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 8 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 37.

Reservation 2 (M)

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (V)

5. Prövoverksamhet

Riksdagen avslår motion

2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 4.

Reservation 6 (M, C, L, KD)

6. Utveckling av nationella prov

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 3,

2017/18:526 av Finn Bengtsson och Jessika Roswall (båda M) och

2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 1.

Reservation 7 (M, C, L, KD)

Reservation 8 (SD)

7. Tidpunkt och antal

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 2,

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Reservation 9 (M)

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (V)

8. Skolverkets arbete

Riksdagen avslår motion

2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkandena 2, 3, 5 och 6.

Reservation 12 (M, C, L, KD)

Stockholm den 9 november 2017

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Elisabet Knutsson (MP), Maria Stockhaus (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Roza Güclü Hedin (S) och Ida Drougge (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet proposition 2017/18:14 Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala och tre följdmotioner samt fem motioner från den allmänna motionstiden 2017/18. Ett yrkande från Vänsterpartiet avser avslag på del av propositionen.

De behandlade förslagen finns i bilaga 1 och regeringens lagförslag i bilaga 2.

Bakgrund

I propositionen behandlar regeringen vissa förslag i betänkandet Likvärdigt, rättssäkert och effektivt – ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning (SOU 2016:25). Betänkandet lämnades av Utredningen om nationella prov (dir. 2015:36) i mars 2016 och har remissbehandlats.

Propositionen omfattar även förslag om ett antal korrigeringar i skollagen (2010:800) och om en ändrad laghänvisning i lagen om försöksverksamhet med branschskolor (2017:725). Förslagen är av teknisk karaktär.

Regeringen har begärt in Lagrådets yttrande över de delar av propositionen som avser förslag om nationella prov m.m. men inte de delar som avser korrigeringar och en ändrad hänvisning. Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

I propositionen behandlas även två tillkännagivanden från riksdagen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag om att det i skollagen (2010:800) ska regleras att resultat på nationella prov särskilt ska beaktas vid betygssättning.

Vidare görs i propositionen bedömningen att det behövs vissa ändringar på förordningsnivå för att öka likvärdigheten och rättssäkerheten i det nationella stödet för kunskapsbedömning och betygssättning: syftet med nationella prov respektive nationella bedömningsstöd bör tydliggöras, elevlösningar på nationella prov bör bedömas av någon annan än den undervisande läraren och sådana elevlösningar bör vara avidentifierade. För att effektivisera det nationella stödet för kunskapsbedömning och betygssättning bör vidare de nationella proven och de nationella bedömningsstöden digitaliseras. Som ett första steg bör uppsatser och andra uppgifter som prövar skriftlig framställning få genomföras på dator.

I propositionen föreslås även några korrigeringar i skollagen och en ändring av en hänvisning till kommunallagen (1991:900) i lagen (2017:571) om

försöksverksamhet med branschskolor med anledning av att den nya kommunallagen (2017:725) träder i kraft den 1 januari 2018.

Korrigeringsarna i skollagen och den ändrade hänvisningen i lagen om försöksverksamhet föreslås träda i kraft den 1 januari 2018. Ändringarna i fråga om nationella prov och bedömningsstöd föreslås träda i kraft den 29 juni 2018.

Utskottets överväganden

Nationella prov – rättvisa, likvärdiga och digitala

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen i de delar förslagen berör nationella prov och bedömningsstöd. Lagändringarna innebär följande. Bedömningsstöd ska benämnas nationella bedömningsstöd. En följdändring av namnbytet görs i bemyndigandet om att meddela föreskrifter om skyldighet att använda sådana i årskurs 1. De bestämmelser som reglerar stöd i form av extra anpassningar och särskilt stöd ska kompletteras. Därmed ska användningen av nationella bedömningsstöd ingå i exemplifieringen av på vilka sätt det kan framkomma att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Vidare ska elevens resultat på ett nationellt prov särskilt beaktas vid betygssättning i ett ämne eller en kurs som det ges nationella prov i. Provresultat eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 29 juni 2018.

Jämför reservation 1 (V).

Gällande bestämmelser

Betygssättning av en elev ska ske utifrån all tillgänglig information om elevens kunskaper i relation till kunskapskraven. De nationella proven ska dels stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning, dels ge underlag för i vilken utsträckning kunskapskraven uppfylls på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå. Provbetyget ger information om elevens samlade kunskapsnivå i förhållande till det som provet prövar. När det gäller betygssättningen är det inte författningsreglerat vilken betydelse provresultatet ska ha för det betyg som sedan sätts i slutet av en termin eller kurs.

I skollagen (2010:800) finns ett bemyndigande om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att delta i nationella prov (29 kap. 28 §). Regeringen har meddelat föreskrifter om nationella prov, t.ex. i vilka ämnen det ska finnas nationella prov och när de ska ges. Ytterligare föreskrifter om nationella prov har meddelats av Skolverket.

I skollagen (2010:800) finns också ett bemyndigande om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmän att använda bedömningsstöd i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan (29 kap. 28 a §).

Regeringen har meddelat föreskrifter om huvudmäns skyldighet att använda sig av bedömningsstöd i årskurs 1 i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik i de skolformer som bemyndigandet avser (9 kap. 19 a §, 10 kap. 11 §, 11 kap. 9 a § och 12 kap. 9 a § skolförordningen [2011:185]). Skolverket har meddelat kompletterande föreskrifter om bedömningsstöd.

I skollagen finns bestämmelser om extra anpassningar respektive särskilt stöd om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Behovet av extra anpassningar kan uppmärksammas på flera sätt, t.ex. genom resultatet på ett nationellt prov. Om det därefter på motsvarande sätt uppmärksammas att en elev trots extra anpassningar inte kommer att nå kunskapskraven ska behov av särskilt stöd utredas.

Propositionen

Dagens system med nationella prov och bedömningsstöd brister i likvärdighet och rättssäkerhet

Enligt regeringen stöder det nuvarande systemet med nationella prov och bedömningsstöd inte en likvärdig och rättssäker bedömning och betygssättning. Ett antal brister i systemet har uppmärksamrats. Resultatet av den granskning av rättningen som Skolinspektionen ska genomföra visar att lärare som rättar sina egna elevers prov tenderar att göra generösa bedömningar och sätta relativt sett höga provbetyg. Enligt inspektionen är det rimligt att anta att detta även får genomslag på elevernas ämnes- och kursbetyg. Skolverkets granskning av skillnader mellan provresultat och slutbetyg visar att det generellt finns en stor variation mellan skolenheterna, vilket enligt verket kan indikera att skolor tolkar kunskapskrav på olika sätt. Vidare har Utredningen om nationella prov visat att lärare kan ha olika syn på de nationella provens vikt för betygssättningen. Detta kan medföra allvarliga konsekvenser för sökande till gymnasieskolan och högre utbildning där antagningen i första hand baseras på betygen.

Regeringen föreslår därför ett antal åtgärder för att säkerställa att kunskapsbedömningen och betygssättningen är mer likvärdiga, rättssäkra och effektiva.

Det nationella stödet för kunskapsbedömning och betygssättning

De begrepp som i dag används för att beteckna nationella prov skiljer sig åt beroende på skolform. Enligt regeringen saknas det skäl att använda sig av olika benämningar, och regeringen anser därför att samtliga prov, oavsett i vilken skolform de används, ska benämnas nationella prov. Detta innebär att det behöver göras förändringar bl.a. på förordningsnivå.

Eftersom bedömningsstöden är ett viktigt stöd för lärarnas bedömning av eleverna i olika ämnen och kurser bör Skolverket enligt regeringen fortsätta att ta fram bedömningsstöd. För att betona att stöden är framtagna av staten bör de fortsättningsvis benämnas nationella bedömningsstöd.

Regeringen föreslår också att nationella bedömningsstöd läggs till i bestämmelserna som ytterligare ett exempel på verktyg genom vilka en elevs behov av extra anpassningar respektive särskilt stöd kan identifieras (3 kap. 5 a och 8 §§ skollagen). Vidare föreslås att bemyndigandet i skollagen för regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmän att använda bedömningsstöd i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska ändras. Därmed ersätts ordet bedömningsstöd med benämningen nationella bedömningsstöd (29 kap. 28 a § skollagen).

Syftet med de nationella proven

I dag har de nationella proven två huvudsakliga syften: att stödja en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning och att ge underlag för i vilken utsträckning kunskapskraven uppfylls på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå. Enligt Utredningen om nationella prov råder det trots det oklarheter om provens syften.

Det har i flera sammanhang framhållits att de nationella provens utformning gör dem bristfälliga som verktyg för uppföljning på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå samt för trendmätning av resultat över tid. De skäl som anges för att årsvisa jämförelser inte är möjliga är att svårighetsgraden varierar, att proven inte prövar alla kunskaper och färdigheter som utbildningen ska ge och att proven innehåller för få återkommande uppgifter (s.k. ankaruppgifter). Det faktum att proven bedöms av enskilda lärare och att det finns en bristande likvärdighet i bedömningen är ytterligare skäl till att de sammanräknade resultaten inte är lämpliga för trendmätningen, dvs. att följa kunskapsutvecklingen över tid.

Mot denna bakgrund anser regeringen att de nationella proven, för att stärka en likvärdig betygssättning och i förlängningen även elevernas rättssäkerhet, huvudsakligen bör användas som ett stöd för betygssättningen. För elever i årskurs 3 i grundskolan, som genomför nationella prov men som inte får betyg, bör syftet även fortsättningsvis vara att bedöma elevernas lärande utifrån de uppställda kunskapskraven.

Resultat på nationella prov ska särskilt beaktas vid betygssättning

Enligt regeringen finns det ett behov av insatser för att säkerställa en mer objektiv bedömning av elevlösningar på nationella prov. Elevernas resultat på de nationella proven bör ha särskild betydelse som underlag för betygssättningen. En särskild bestämmelse i skollagens olika skolformskapitel bör därför införas, som uttryckligen reglerar att ett resultat på ett nationellt prov särskilt ska beaktas vid betygssättningen. Detta innebär emellertid inte att provet helt ska styra betyget, utan provet ska även fortsättningsvis vara ett stöd vid betygssättningen. Läraren ska, som ansvarig för betygssättningen, även framöver göra en slutlig och allsidig bedömning av de kunskaper och färdigheter som eleven har uppvisat i förhållande till de aktuella

kunskapskraven. Resultatet på ett nationellt prov ska normalt ha större betydelse än vilket annat enskilt prov eller bedömningsunderlag som helst. Enligt regeringens mening medför den föreslagna lagändringen en ökad likvärdighet i bedömningen av elevers kunskaper.

Det kan emellertid finnas särskilda undantagssituationer när en elevs resultat på ett nationellt prov inte ska beaktas. Det ska därför finnas en undantagsregel som anger att resultatet inte särskilt ska beaktas om det finns särskilda skäl. Sådana särskilda skäl kan avse situationer där resultatet inte ger en rättvisande bild av vad som tidigare är känt om elevens kunskaper och detta beror på omständigheter som eleven inte själv råder över, t.ex. felande teknik eller personliga förhållanden. Det kan även vara fråga om omständigheter som eleven själv styr över, t.ex. fusk.

Övriga frågor om nationella prov och nationella bedömningsstöd

I propositionen redovisar regeringen även bedömningar i ett antal aspekter av de nationella proven och de nationella bedömningsstöden. Regeringen anger att de nationella proven och de nationella bedömningsstöden bör digitaliseras och genomföras på datorer eller någon annan teknisk plattform för att bli mer effektiva och lätthanterliga. Uppsatser i svenska, svenska som andraspråk och engelska bör skrivas på dator fr.o.m. höstterminen 2018. Regeringen anser att elevlösningar av nationella prov bör bedömas av någon annan än den undervisande läraren. När det gäller elevlösningar på digitaliserade nationella prov bör de vara avidentifierade.

De bedömningsstöd som Skolverket tar fram varierar i sin utformning, och det kan enligt regeringen därför vara svårt att överblicka vilka bedömningsstöd som finns liksom vilket syfte respektive stöd har. Fortsättningsvis ska de nationella bedömningsstöden ha ett betygsstödjande, diagnostiskt eller formativt syfte, och det ska framgå av varje enskilt stöd vilket syfte det har.

Regeringen anger att de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 i grundskolan, sameskolan, specialskolan och grundsärskolan i ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk liksom dagens bedömningsstöd ska vara obligatoriska att använda, medan stöden i övriga årskurser och skolformer ska vara frivilliga.

Motionen

I kommittémotion 2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 framförs att riksdagen ska avslå regeringens förslag om att resultat på nationella prov särskilt ska beaktas vid betygssättning. Enligt motionärerna löses skolans strukturella problem inte genom att man ger större tyngd till nationella prov.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag om åtgärder för att öka likvärdigheten, rättssäkerheten och effektiviteten i kunskapsbedömning och

betygssättning. De skillnader som finns i dag med brister i bedömningar och synsätt om provens vikt vid betygssättning är allvarliga och kan få stora följder för den enskilda eleven i samband med ansökan till fortsatta studier. Enligt utskottet är det positivt att det genom de föreslagna bestämmelserna tydliggörs vilket syfte de nationella proven har och att provresultat ska ha en särskild betydelse vid betygssättningen. Formuleringen ”särskilt beaktas” innebär att provresultatet inte helt ska styra betyget utan att provet även fortsättningsvis ska utgöra ett stöd vid betygssättningen. Läraren ska även framöver göra en allsidig bedömning av de kunskaper och färdigheter som eleven har uppvisat i förhållande till de aktuella kunskapskraven. Resultatet på ett nationellt prov kan alltså inte ensamt utgöra underlag för betygssättningen. Utskottet anser också att det är viktigt att det även ges möjlighet att tillmäta resultat mindre betydelse, om det finns särskilda skäl.

Enligt utskottets mening är det också naturligt att även nationella bedömningsstöd kan användas som underlag för att identifiera en elevs behov av extra anpassningar och särskilt stöd.

När det gäller yrkandet om avslag på förslaget om att resultat på nationella prov särskilt ska beaktas vid betygssättning vill utskottet understryka att förslaget inte innebär att sådana resultat helt ska styra betyget. De nationella proven är dock särskilt konstruerade och utvecklade just för att vara ett stöd vid betygssättning, vilket enligt utskottet innebär att det är naturligt att resultat från dessa ska ha en särskild tyngd i förhållande till andra provresultat. Enligt utskottet innebär bestämmelserna om tydliggörande av detta att det finns goda förutsättningar för att bedömningen av provresultat, och i förlängningen betygssättningen, i ökad utsträckning kan göras på ett mer likvärdigt sätt för alla elever. Utskottet instämmer därmed med regeringen i detta avseende.

Utskottet instämmer även i regeringens övriga förslag och bedömningar i detta avsnitt. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens proposition i denna del och avstyrker motion 2017/18:553 (V) yrkande 1.

Utskottet övergår nu till att behandla propositionens förslag om korrigeringar och hänvisningar i skollagen (2010:800) samt om en hänvisning i lagen (2017: 571) om försöksverksamhet med branschskolor.

Lagförslagen i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) och lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor. Lagändringarna innebär att vissa skrivningar och hänvisningar i skollagen ska korrigeras. Vidare ska en ändring av en hänvisning till 1991 års kommunallag i lagen om försöksverksamhet med branschskolor ändras till följd av att den nya kommunallagen träder i kraft.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Propositionen

Regeringen anger följande skäl för förslagen:

Skrivningar och hänvisningar i skollagen

Det har uppmärksammats att några skrivningar och paragrafhänvisningar i skollagen har blivit felaktiga.

I propositionen Vissa skollagsfrågor (prop. 2013/14:148), som bl.a. rörde vissa icke legitimerade lärares rätt att undervisa, föreslog regeringen en ändring i 2 kap. 20 § tredje stycket. I författningsförslaget skrevs dock av förbiseende ordet ”särskilda” in i 2 kap. 20 § andra stycket 3, vilket har medfört att det, utöver kraven på att det inte ska finnas andra legitimerade sökande och att sökanden ska ha tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller den aktuella kursen, numera krävs ”särskilda” skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen. Ändringen är inte markerad som en ändring i lagtexten, omnämns inte i motivtexten eller författningskommentaren och har inte varit avsedd. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (bet. 2013/14:UbU21, rskr. 2013/14:292). Regeringen föreslår att bestämmelsen korrigeras så att det, utöver övriga krav som anges i 2 kap. 20 § andra stycket, endast ska krävas att det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen. Därmed är villkoret i punkten 3 återigen formulerat i enlighet med riksdagens beslut med anledning av propositionen Legitimation för lärare och förskollärare (prop. 2010/11:20, bet. 2010/11:UbU5, rskr. 2010/11:171).

I 15 kap. 32 § skollagen regleras hemkommunens skyldighet att lämna ekonomiskt stöd till inackordering. Hänvisningen i denna paragraf till 17 kap. 19 § andra stycket har blivit felaktig sedan ett nytt andra stycke, enligt förslag i propositionen Utbildning för elever i samhällsvård och på sjukhus (prop. 2014/15:43, bet. 2014/15:UbU4, rskr. 2014/15:136), skjutits in före det då befintliga andra stycket i 17 kap. 19 §, så att det andra stycket i stället blivit paragrafens tredje stycke. Regeringen föreslår därför att paragrafhänvisningen

korrigeras. Hänvisningen i 15 kap. 32 § skollagen ska ändras till att ange 17 kap. 19 § tredje stycket skollagen.

Genom riksdagens beslut med anledning av propositionen Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux (prop. 2016/17:5, bet. 2016/17:UbU6, rskr. 2016/17:65) infördes en bestämmelse om att den som har rätt att delta i komvux på gymnasial nivå enligt 20 kap. 19, 19 a eller 19 b § har rätt att delta i utbildningen i en annan kommun än sin hemkommun eller i ett landsting, om utbildningen finns där och inte erbjuds av hemkommunen (20 kap. 19 d §). I propositionen föreslogs att hemkommunen alltid ska åta sig att svara för kostnaderna för sådan utbildning. I författningsförslaget (20 kap. 21 §) angavs dock att hemkommunen alltid ska åta sig att svara för kostnaderna om den sökande har rätt till utbildningen enligt 20 kap. 19, 19 a eller 19 b §, i stället för att hemkommunen alltid ska åta sig att svara för kostnaderna om den sökande har rätt till utbildningen enligt 20 kap. 19 d §. Hemkommunen blir därmed skyldig att åta sig att svara för kostnaderna även om den själv erbjuder utbildningen. Eftersom hänvisningen i 20 kap. 21 § till 20 kap. 19, 19 a eller 19 b § inte har varit avsedd föreslår regeringen att paragrafhänvisningen korrigeras. Hänvisningen i 20 kap. 21 § skollagen ska ändras till att avse 20 kap. 19 d § skollagen.

Genom riksdagens beslut med anledning av propositionen Ökad individanpassning – en effektivare sfi och vuxenutbildning (prop. 2014/15:85, bet. 2014/15:UbU13, rskr. 2014/15:246) upphörde utbildning i svenska för invandrare (sfi) att vara en egen skolform inom skolväsendet för att i stället ingå i skolformen kommunal vuxenutbildning (komvux). Denna ändring ledde till följdändringar i ett stort antal paragrafer i skollagen där det hänvisades till sfi. Av förbiseende ändrades dock inte 29 kap. 3 och 12 §§, där, förutom komvux, sfi omnämns. Regeringen föreslår därför att bestämmelserna korrigeras så att de särskilda hänvisningarna till sfi tas bort.

Ändrad hänvisning till kommunallagen i 3 § lagen om försöksverksamhet med branschskolor

Genom riksdagens beslut med anledning av propositionen En ny kommunallag (prop. 2016/17:171, bet. 2016/17:KU30, rskr. 2016/17:335) upphör kommunallagen (1991:900) att gälla den 1 januari 2018 när den nya kommunallagen (2017:725) träder i kraft. I 3 § lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor hänvisas till 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900). Som en konsekvens av införandet av en ny kommunallag bör 3 § i lagen om försöksverksamhet med branschskolor i stället hänvisa till den nya kommunallagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag till korrigeringar i bestämmelser i skollagen (2010:800) och ändring av hänvisningen i lagen

(2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor i detta avsnitt. Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens proposition i denna del.

Utskottet övergår nu till att behandla motioner som innehåller begäranden om tillkännagivanden.

Digitalisering och rättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om digitalisering, rättning och prövoverksamhet.

Jämför reservation 2 (M), 3 (SD), 4 (C), 5 (V) och 6 (M, C, L, KD).

Propositionen

De nationella proven och de nationella bedömningsstöden bör digitaliseras

Dagens pappersbaserade provsystem är ineffektivt och innebär såväl risker för att sekretesskyddade uppgifter sprids som onödig administration för lärare och annan personal. Dessutom innebär systemet stora kostnader för t.ex. tryckning och distribution. Att övergå till datorbaserade prov innebär enligt regeringen många fördelar. Hanteringen av proven underlättas och effektiviteten ökar. Provresultat kommer att rapporteras in automatiskt, vilket kommer att minska lärarnas arbetsbörda. Ett digitaliserat provsystem kan också verka motivationshöjande för datorvana elever. Säkerheten ökar också genom elektronisk distribution. Regeringen bedömer därmed att de nationella proven och nationella bedömningsstöden bör digitaliseras och genomföras på en dator eller någon annan teknisk plattform. Det är emellertid viktigt att inte underskatta komplexiteten i att digitalisera de nationella proven, och arbetet med digitaliseringen bör ägnas stor omsorg.

Riksdagen har i ett tillkännagivande anført att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att införa digitaliserade nationella prov (bet. 2015/16:UbU14 punkten 30, rskr. 2015/16:228). I ytterligare ett tillkännagivande har riksdagen anført att regeringen bör vidta åtgärder för att införa digitala nationella prov (bet. 2016/17:UbU17 punkten 10, rskr. 2016/17:250).

Regeringen bedömer att det inte är lämpligt att reglera denna fråga på lagnivå utan anser att en mer ändamålsenlig lösning är att åstadkomma en digitalisering genom uppdrag till den ansvariga myndigheten. Skolverket har därför fått ett uppdrag i regleringsbrevet för 2017 att förbereda digitalisering av nationella prov och nationella bedömningsstöd. Regeringen föreslog också i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:UbU1 utg.omr. 16, rskr. 2016/17:105) att medel skulle avsättas för digitaliseringen

av de nationella proven. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Redan i dag är det tillåtet att skriva uppsatser i svenska, svenska som andraspråk och engelska på datorer (eller någon annan teknisk plattform). För att ge alla elever samma förutsättningar vid genomförandet av uppsatsdelarna på de nationella proven bedömer regeringen att uppsatser bör kunna skrivas på datorer eller någon annan teknisk plattform. Som ett första steg i digitaliseringen bör därför uppsatserna i svenska, svenska som andraspråk och engelska skrivas på datorer eller någon annan teknisk plattform fr.o.m. höstterminen 2018. Det kan dock finnas skäl att undanta vissa elever från detta krav. Regeringen återkommer till frågan i en förordning.

Bedömningar av elevlösningar

I ovannämnda tillkännagivanden har riksdagen anfört att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att införa digitaliserade nationella prov med extern rättning (bet. 2015/16:UbU14 punkten 30, rskr. 2015/16:228) liksom att regeringen bör vidta åtgärder för att införa digitala och centralt rättade nationella prov (bet. 2016/17:UbU17 punkten 10, rskr. 2016/17:250).

Skolinspektionen har i uppdrag att genomföra viss central rättning av elevlösningar av nationella prov. Utifrån sådana omedbedömningar drar inspektionen slutsatsen att lärare vid skolor där någon form av sambedömning förekommer är mer restriktiva i sin bedömning än lärare vid skolor där den ordinarie läraren ensam bedömer sina elevers provsvar.

Regeringen anser i likhet med riksdagen att någon annan än den undervisande läraren bör bedöma elevernas provsvar, men föreslår ett annat tillvägagångssätt än vad riksdagen föreslår. Det bör vara någon annan än den undervisande läraren som bedömer elevernas provsvar på de nationella proven, ett förfarande som Skolinspektionens omrättning har visat har en återhållande effekt vid betygssättningen. Att införa ett system med centralt rättade examinatore eller ett särskilt bedömningsinstitut skulle enligt regeringen innebära ett traditionsbrott, inte minst när det gäller tilliten till lärarkåren och lärarnas förmåga att göra kvalitativa bedömningar. Lärares samverkan vid bedömningen av elevlösningar och kollegiala diskussioner i samband med detta är också viktiga för professionsutvecklingen. Mot bakgrund av den lärarbrist som råder vore det dessutom olyckligt om inrättandet av en central funktion fick till följd att verksamma lärare lämnade sina ordinarie tjänster.

Regeringen avser att i en förordning föreskriva att elevlösningar av nationella prov ska bedömas av någon annan än den undervisande läraren. Hänsyn måste då tas till olika huvudmäns och skolors skiftande förutsättningar. Med tanke på lärares arbetstid är det inte aktuellt att ställa krav på sambedömning i alla ämnen och årskurser eller krav på s.k. medbedömning av elevlösningar, dvs. att två lärare oberoende av varandra ska göra en bedömning. När de nationella proven har digitaliserats kommer utbytet av

elevlösningar mellan olika huvudmän att förenklas, och därför bör krav då kunna ställas på att elevlösningar ska bedömas av lärare som inte är anställda av elevernas huvudman. Regeringen anser vidare att elevlösningar av nationella prov som görs på datorer ska vara avidentifierade för den lärare som bedömer elevlösningen.

Pågående arbete

Redan i dag kan skolor välja att använda digitala verktyg för att genomföra nationella delprov som prövar skriftlig framställning i ämnena svenska, svenska som andraspråk och engelska. På Skolverkets webbplats finns anvisningar för hur skolans personal ska förbereda provtillfället om digitala verktyg används liksom hur provet ska genomföras. Dessutom finns information om vad som gäller för hanteringen av provet när det har genomförts.

Regeringen gav den 21 september 2017 Skolverket i uppdrag att utveckla och tillhandahålla digitaliserade nationella prov och bedömningsstöd i grundskolan och på gymnasial nivå (U2017/03739/GV). Regeringen anger i uppdraget att alla prov, i den utsträckning det digitaliserade formatet är möjligt sett till kursplanernas innehåll, ska vara digitaliserade 2022.

Skolverket ska utveckla gemensamma ramverk för de nationella proven och för de nationella bedömningsstöden samt informera om deras syfte. Enligt regeringen är det en omfattande och komplex uppgift att digitalisera det nationella provsystemet. En central uppgift är därför att säkerställa att systemet fungerar så att proven kan genomföras vid avsedd tidpunkt, samtidigt som hänsyn måste tas till att skolhuvudmännen använder olika system och plattformar och har kommit olika långt när det gäller investeringar i it. Regeringen påpekar att det finns internationella exempel på att snabba införanden av digitaliserade provsystem har stött på hinder. Skolverket får därför i uppdrag att inleda ett genomförande med en försöksverksamhet för att säkerställa funktionalitet och användarvänlighet. Försöksverksamheten ska omfatta ett stegvist införande av digitaliserade prov och extern bedömning, och ska pågå fr.o.m höstterminen 2018 t.o.m. höstterminen 2021. Den ska också utvärderas, och därför ska Skolverket se till att utformningen av försöksverksamheten möjliggör detta. Regeringen avser att i en förordning ange de närmare förutsättningarna för försöksverksamheten.

Skolverket ska senast den 15 februari 2018 redovisa en plan för utvecklingsarbetet enligt uppdraget. Verket ska sedan löpande informera Utbildningsdepartementet om utvecklingsarbetet, samt årligen den 15 februari med start 2019 redovisa vidtagna åtgärder och hur arbetet utvecklas. Uppdraget ska slutredovisas senast den 3 oktober 2023. I redovisningen ska det ingå en analys av konsekvenser för huvudmän och lärare av de olika alternativ som prövats inom försöksverksamheten.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 4 uttalar motionärerna att de står bakom riksdagens tidigare tillkännagivande om rättning av utomstående nationella examinatore. Motionärerna vill att regeringen lämnar ett förslag om prövoverksamhet med centralt rättade prov av nationella examinatore.

I partimotion 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 8 anför att de nationella proven ska digitaliseras och rättas externt för att lätta på lärarnas arbetsbörda.

I kommittémotion 2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 7 anser motionärerna att de nationella proven ska digitaliseras och att digitalt kunnig personal ska anställas på skolorna.

I motion 2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvis (båda SD) yrkande 1 framförs att de nationella proven ska rättas centralt.

I motion 2017/18:2433 av Stefan Jakobsson (SD) föreslås att digitala nationella "light"-prov ska införas. Dessa prov ska vara ett avstämningsverktyg och bedömningsunderlag för lärarna men inte vara någon grund för betygssättningen, enligt motionären.

I kommittémotion 2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 37 begär motionärerna att de nationella proven ska digitaliseras och hanteras och rättas av för eleven fristående examinatore. Syftet med detta är att stärka likvärdigheten och rättssäkerheten samt att stävja betygsinflationen. Proven bör också ges kontinuerligt under skolåren för att följa elevernas kunskapsprogression, menar motionärerna.

I kommittémotion 2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4 anför att regeringen bör avvakta till höstterminen 2019 med att digitalisera de nationella proven. När inte alla skolor har samma tillgång till modern teknik eller lärare med digital kompetens kan det medföra att resultatet på de nationella proven påverkas av vilken skola en elev går i. Motionärerna anser att lärarna måste få tid att fortbilda sig innan digitaliseringen.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har tidigare lämnat två tillkännagivanden till regeringen som behandlar frågan om digitala nationella prov och central rättning av sådana (bet. 2015/16:UbU14 punkten 30, rskr. 2015/16:228 och bet. 2016/17:UbU17 punkten 10, rskr. 2016/17:250).

Regeringen framför i propositionen att den anser att digitaliseringen av de nationella proven med fördel hanteras genom att Skolverket får i uppdrag att förbereda ett sådant genomförande. Utskottet noterar att Skolverket i september månad fick ett uppdrag om detta. Av uppdraget framgår det att en digitalisering bör planeras och genomföras över en längre tid, bl.a. för att det är tekniskt komplicerat. Alla prov ska, i den utsträckning det är möjligt i förhållande till kursplanerna, vara digitaliserade 2022. I Skolverkets uppdrag ingår också att genomföra en försöksverksamhet och att utvärdera denna.

Utskottet ser med tillfredsställelse på att övergången till digitala nationella prov är påbörjad. Det är viktigt att planera digitaliseringen omsorgsfullt och att introducera genomförandet i lämplig takt, utifrån rådande förutsättningar. Utskottet anser att det redovisade upplägget av process och tillvägagångssätt för digitalisering synes rimligt och kommer att följa arbetet med intresse.

När det gäller frågan om rättning finner utskottet liksom regeringen att det i dagsläget är en väl avvägd lösning att någon annan än den undervisande läraren rättar proven. Med en ökad digitalisering av de nationella proven ökar sedan möjligheten till ökade inslag av extern bedömning, t.ex. att en annan huvudman kan ansvara för rättning av elevlösningar. Utskottet finner inga skäl att föreslå någon förändring av regeringens förslag.

När det gäller yrkandet om att senarelägga digitaliseringen av de nationella proven vill utskottet påminna om att uppsatser i svenska, svenska som andraspråk och engelska från höstterminen 2018 som ett första steg i digitaliseringen ska skrivas på en dator eller någon annan teknisk plattform. Redan i dag är det möjligt att välja en sådan lösning, och Skolverket informerar om tillvägagångssätt för detta. I övrigt finns det inte, vad utskottet erfar, ännu några tidpunkter för genomförandet av digitala prov. När det gäller yrkandet om att införa någon form av enklare digitala nationella prov, som ska tjäna som avstämningsunderlag, anser utskottet att de nationella bedömningsstöd som finns i dag rimligen borde fylla det behov som motionärerna lyfter fram. I fråga om kunskapsprogression menar utskottet att det redan i dag genomförs nationella prov i olika årskurser under skolåren och att elevens kunskapsprogression därmed följs. I detta syfte är det också möjligt för skolor och lärare att använda de frivilliga bedömningsstöd som finns i olika ämnen. Utskottet finner inte anledning att föreslå ytterligare åtgärder.

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att genomföra en försöksverksamhet inom ramen för utvecklingsarbetet med att digitalisera de nationella proven, och utskottet anser att det inte finns anledning att därutöver föreslå att riksdagen vidtar någon åtgärd med anledning av yrkandet om prövoverksamhet.

Enligt utskottets mening kommer många av de frågor som uppmärksammas i flera av ovanstående motionsyrkanden att inrymmas i det arbete med att utveckla digitaliseringen av de nationella proven som har påbörjats. Med det som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2017/18:477 (SD) yrkande 1, 2017/18:553 (V) yrkande 4, 2017/18:685 (L, M, C, KD) yrkande 4, 2017/18:1062 (SD) yrkande 7, 2017/18:2433 (SD), 2017/18:3567 (M) yrkande 8 och 2017/18:3759 (C) yrkande 37.

Utveckling av nationella prov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en utveckling av de nationella provens syfte, om tidpunkter för de nationella proven och om antalet nationella prov.

Jämför reservation 7 (M, C, L, KD), 8 (SD), 9 (M), 10 (SD) och 11 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 1 hävdas att det är dags att utveckla de nationella provens innehåll och roll så att de kan ge en helhetsbild av elevens samlade kunskaper. Proven bör också utvecklas så att de är jämförbara över tid. Motionärerna vill därför att regeringen initierar en utredning med målet att föreslå förbättringar av de nationella proven.

I partimotion 2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9 föreslås att de nationella proven i årskurs 9 flyttas till årskurs 8. På så sätt får eleven en möjlighet att komplettera sina kunskaper innan de sista betygen sätts, menar motionärerna.

I motion 2017/18:526 av Finn Bengtsson och Jessika Roswall (båda M) framförs att utformningen av de nationella proven bör ses över. Målen bör vara att skapa en ökad likformighet av kunskapsnivån i landet och att ange riktlinjer för betygssättning.

I motion 2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 2 anförs att de nationella proven ska genomföras i årskurs 2, 5 och 8. Det finns flera fördelar med dessa tidpunkter, och dessutom blir det lagom långa intervaller mellan proven, enligt motionärerna. I yrkande 3 anförs att det är av stor vikt att de nationella proven ska kunna jämföras över tid. Enligt motionärerna bör därför s.k. ankaruppgifter ingå i proven, dvs. grundläggande uppgifter som är likadana från år till år.

I kommittémotion 2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 2 efterfrågas en sparsam användning av de nationella proven. Motionärerna instämmer i förslagen i Utredningen om nationella prov (SOU 2016:25) om en minskning av antalet prov och vill att regeringen ska följa utredningens förslag i detta avseende. I yrkande 3 förespråkar motionärerna att regeringen utreder hur antalet nationella prov kan minskas ytterligare.

Utredningen om nationella prov

Utredningen om nationella prov lämnade i sitt betänkande Likvärdigt, rättssäkert och effektivt – ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning (SOU 2016:25) förslag om nationella prov, nationella bedömningsstöd och

nationell kunskapsutvärdering. Utredningen föreslog ett nytt system för nationell kunskapsutvärdering, som skulle ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapskraven uppfylls på nationell nivå. Utredningen menade att det var lämpligt att inleda en försöksverksamhet med denna inriktning och skissade på förslag till en omfattande sådan. Regeringen har inte behandlat frågan om nationell kunskapsutvärdering i den proposition som behandlas i detta utskottsbetänkande.

Utredningen föreslår vidare att nationella prov i lägre årskurser ska ersättas av obligatoriska nationella bedömningsstöd. Även i övrigt föreslås vissa förändringar av antalet prov och tidpunkterna för dessa. Regeringen har inte behandlat utredningens förslag om antalet prov och tidpunkterna för dessa i den proposition som behandlas i detta utskottsbetänkande.

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr.16 s. 199) ställde sig regeringen positiv till utredningens förslag om att antalet nationella prov ska minska. När det gällde utredningens förslag om att skapa en nationell kunskapsutvärdering angav regeringen att förslaget behöver analyseras vidare innan regeringen kan ta ställning till förslaget i denna fråga.

Utskottets ställningstagande

I propositionen återges ett flertal skäl till och expertbedömningar om att det nuvarande betygs- och provsystemet inte är lämpligt för att ge underlag för en beskrivning av elevers och skolors kunskapsutveckling över tid. Utskottet noterar att regeringen anger att förslagen i propositionen syftar till att öka stabiliteten i provsystemet och likvärdigheten i lärarnas kunskapsbedömning av elever, och att förutsättningarna för att införa ett sådant system i framtiden därmed förbättras. Utskottet välkomnar en sådan utveckling.

Utskottet vill påminna om att regeringen har uttalat att den har ställt sig positiv till att antalet nationella prov ska minska liksom att de förslag om en nationell kunskapsutvärdering som Utredningen om nationella prov har lämnat behöver analyseras vidare. Utskottet finner därmed ingen anledning att föreslå någon ytterligare åtgärd i dessa frågor och avstyrker därmed motionerna 2017/18:477 (SD) yrkandena 2 och 3, 2017/18:526 (M), 2017/18:553 (V) yrkandena 2 och 3, 2017/18:685 (L, M, C, KD) yrkande 1 och 2017/18:3567 (M) yrkande 9.

Skolverkets arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Skolverkets arbete med nationella prov.

Jämför reservation 12 (M, C, L, KD).

Motionen

I kommittémotion 2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 2 poängteras vikten av ett systematiskt kvalitetsarbete i skolorna för att säkerställa en likvärdig betygssättning. Enligt motionärerna bör regeringen säkerställa att Skolverket fortsätter att stödja skolor i detta arbete.

I yrkande 3 påpekar motionärerna att det finns ett behov av att förtydliga de nationella provens betydelse i förhållande till betygssättningen och att regeringen därför bör ge Skolverket i uppdrag att ta fram ett informationsmaterial om detta.

I yrkande 5 uppmärksammas förekomsten av fusk vid de nationella proven. Motionärerna menar att regeringen bör bemyndiga Skolverket att vidta åtgärder för att stävja fusk.

I yrkande 6 påminner motionärerna om att det är viktigt att elever med olika funktionsnedsättningar får det särskilda och anpassade stöd som behövs för att kunna genomföra de nationella proven. Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att särskilt följa denna fråga och säkerställa att alla elever får de hjälpmedel de behöver, framhåller motionärerna.

Information och utvecklingsarbete

Nationella prov genomförs i vissa ämnen i årskurs 3, 6 och 9 i grundskolan och i vissa kurser på gymnasiet. På Skolverkets webbplats finns information om prov, bedömning och betyg. Informationen om de nationella proven tar t.ex. upp syftet med proven, hanteringen och hur proven kan anpassas för elever med funktionsnedsättning. Bedömningsstöd i olika ämnen finns att tillgå på en särskild webbplats.

I det uppdrag som regeringen gav Skolverket den 21 september 2017 att utveckla och tillhandahålla digitaliserade nationella prov och bedömningsstöd i grundskolan och på gymnasienivå (U2017/03739/GV) ges ett antal riktlinjer för Skolverkets arbete med detta. I det gemensamma ramverk för utvecklingen av de nationella proven som Skolverket ska utarbeta för att kunna konstruera nationella prov av hög kvalitet ska kvalitetskriterier för provverksamheten anges.

Ett motsvarande gemensamt ramverk ska även tas fram för de nationella bedömningsstöden, och Skolverket ska precisera vilka nationella

bedömningsstöd som bör tas fram utifrån de behov som myndigheten identifierar.

I uppdraget ingår också att Skolverket ska informera om de nationella proven och de nationella bedömningsstöden och deras syfte.

Regeringen anger vidare att Skolverket i utvecklingsarbetet så långt som möjligt ska sträva efter att säkerställa provens tillgänglighet och användbarhet för alla elever, inklusive elever med funktionsnedsättning, för att elevens möjlighet att visa sina kunskaper i provsituationen inte ska begränsas.

Hantering av nationella prov

Av Skolverkets webbplats framgår att skolor har en skyldighet att hantera och genomföra de nationella proven på ett sätt som förhindrar fusk. Utifrån det faktum att prov otillåtet har spridits har Skolverket nu skärpt reglerna för hanteringen av proven, och nya hanteringsföreskrifter med dessa skärpningar håller på att tas fram. Skolverket informerar Skolinspektionen om uppgifter om bristfälligt hantering, och Skolinspektionen har möjlighet att vidta åtgärder mot skolor som inte följer reglerna (Information om nationella prov på skolverket.se).

I våras gjorde Skolinspektionen en oanmäld granskning för att kontrollera om skolorna följer Skolverkets anvisningar. De allra flesta skolorna följde föreskrifterna för hantering, men på 9 av de 60 besökta skolorna förekom brister i rutinerna som innebär en ökad risk för spridning av proven. 20 procent av skolorna hade erfarenhet av att det förekommit otillåten spridning av provuppgifter, oftast via sociala medier. I dessa fall hade skolan ofta beslutat om att använda sig av ersättningsprov (Skolors hantering av nationella prov. Oanmäld granskning av skolors förvaring av nationella prov i matematik, delprov B och C. 2017. Skolinspektionen).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill påpeka att Skolverket redan bedriver utvecklings- och informationsinsatser i fråga om de särskilda aspekter av nationella prov och bedömningsstöd som motionärerna vill uppmärksamma. I fråga om anpassning vid genomförandet av de nationella proven för elever med funktionsnedsättning finns även information om detta på respektive provinstitutions webbplats. När det gäller frågan om fusk och hantering av nationella prov har även Skolinspektionen en roll.

Utskottet noterar också att Skolverkets digitaliseringsuppdrag inrymmer att informera om de nationella proven och de nationella bedömningsstöden och dessas syften. Elever med funktionsnedsättning är en grupp elever som särskilt ska uppmärksammas i utvecklingen av de kommande digitala provens tillgänglighet.

Utskottet finner därmed inte anledning att föreslå några åtgärder med anledning av yrkandena om Skolverkets arbete. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2017/18:685 (L, M, C, KD) yrkandena 2, 3, 5 och 6.

Reservationer

1. Skollagen i fråga om provresultat och betygssättning, punkt 1 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) i de delar det avser

– 10 kap. 20 a §, 12 kap. 20 a §, 13 kap. 21 a §, 15 kap. 25 a § och 20 kap. 37 a §,

– första dels-satsen i ingressen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 och avslår proposition 2017/18:14 punkt 1 i denna del.

Ställningstagande

Att ge större tyngd till nationella prov och därmed underminera lärarnas kompetens samt att utöka betygshetsen löser inte de strukturella problem som finns i skolan. I stället borde lärare ges förtroende att bedöma elevers kunskaper och kunskapsutveckling över tid. Förslaget om att resultat på nationella prov särskilt ska beaktas vid betygssättning bör därför avslås av riksdagen.

2. Digitalisering och rättning, punkt 4 (M)

av Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Maria Stockhaus (M) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 8 och avslår motionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 1, 2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 7,
2017/18:2433 av Stefan Jakobsson (SD) och
2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 37.

Ställningstagande

Vi vill att de nationella proven ska digitaliseras och rättas externt för att lätta på lärarnas arbetsbörda.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Digitalisering och rättning, punkt 4 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 1,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 7 och

2017/18:2433 av Stefan Jakobsson (SD) samt

avslår motionerna

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 8 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 37.

Ställningstagande

Vi anser att de nationella proven ska digitaliseras och att digitalt kunnig personal bör anställas på skolorna. De nationella proven ska också rättas centralt. Det blir en rationellare arbetsgång, och risken för misstag blir mindre. Framför allt minskar arbetsbördan för lärarkåren. Vi vill också införa digitala nationella "light"-prov som ska vara ett avstämningsverktyg och bedömningsunderlag för lärarna. Proven, som ska ges i alla teoretiska ämnen, ska vara ett komplement till de befintliga nationella proven men inte vara någon grund för betygssättningen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Digitalisering och rättning, punkt 4 (C)

av Ulrika Carlsson i Skövde (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 37 och avslår motionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 1,

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 7,

2017/18:2433 av Stefan Jakobsson (SD) och

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

För att stärka likvärdigheten och rättssäkerheten och stävja betygsinflationen ska de nationella proven digitaliseras och rättas av fristående examinatore. Både rättssäkerheten och likvärdigheten riskeras när lärare rättar sina egna elevers nationella prov, eftersom de har en personlig relation till eleverna och förväntningar som bygger på tidigare resultat. Proven bör också ges kontinuerligt under skolåren för ökat fokus på elevens kunskapsprogression.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Digitalisering och rättning, punkt 4 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4 och avslår motionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 1,

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD) yrkande 7,

2017/18:2433 av Stefan Jakobsson (SD),

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 8 och

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C) yrkande 37.

Ställningstagande

När inte alla skolor har samma tillgång till modern teknik eller lärare med digital kompetens kan det få direkt inflytande över elevernas resultat på de nationella proven vilken skola de går i. Datorvana eller tillgång till dator i hemmet får inte ha för stor inverkan på möjligheten att prestera i skolan. Lärarna behöver också få tid att fortbilda sig inför digitaliseringen, inte i samband med den. Regeringen bör därför avvakta till höstterminen 2019 med att digitalisera de nationella proven.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Prövoverksamhet, punkt 5 (M, C, L, KD)

av Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Maria Stockhaus (M), Annika Eclund (KD) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Granskningar visar att lärare som rättar sina egna elevers provsvar tenderar att göra generösa bedömningar och sätta relativt höga provbetyg. Alliansen instämmer i att det system som föreslås i propositionen, att de nationella proven ska rättas av någon annan än den undervisande läraren, sannolikt kommer att innebära en förbättring av denna problematik. Vi står dock kvar vid riksdagens tidigare tillkännagivande om rättning av utomstående nationella examinatorer. Ett sådant system skulle inte bara säkerställa en likvärdig nationell bedömning utan också lätta på lärarnas arbetsbörda. Eftersom resultaten på de nationella proven inte enskilt ska vara en grund för lärarens betygssättning innebär, enligt vår mening, inte heller ett sådant system någon inskränkning vad gäller tilliten till lärarkåren och lärarnas förmåga att göra kvalitativa bedömningar. Vi gör därmed en annan bedömning än regeringen. Vi vill ha ett förslag om en prövoverksamhet med centralt rättade prov av nationella examinatorer. Skulle det efter en utvärdering visa sig att denna rättning på ett bättre sätt leder till en likvärdig nationell bedömning bör ett sådant system införas i hela landet.

Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag om en prövoverksamhet.

7. Utveckling av nationella prov, punkt 6 (M, C, L, KD)

av Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Maria Stockhaus (M), Annika Eclund (KD) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 1 och avslår motionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 3 och

2017/18:526 av Finn Bengtsson och Jessika Roswall (båda M).

Ställningstagande

Betyg på nationella prov baseras på ett eller flera delprov och ger i dagsläget endast information om elevens samlade kunskapsnivå i förhållande till det som provet prövar. Vi anser att det är dags att utveckla de nationella provens innehåll och roll för att de ska kunna ge en bättre och mer rättvisande helhetsbild av elevens samlade kunskaper i förhållande till ämnets kunskapsmål. Proven bör också utvecklas så att de är jämförbara över tid och på ett bättre sätt kan fungera som ett stöd för uppföljning av de svenska elevernas kunskapsresultat.

Regeringen bör initiera en utredning med målet att föreslå förbättringar av de nationella proven så att de så långt det är möjligt ger en helhetsbild av elevens kunskaper i förhållande till målet i ämnet och blir jämförbara över tid.

8. Utveckling av nationella prov, punkt 6 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 3 och avslår motionerna
2017/18:526 av Finn Bengtsson och Jessika Roswall (båda M) och
2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi menar att det är av stor vikt att de nationella proven kan jämföras över tid för att kunna se kunskapsutveckling och tendenser i svensk skola. Om proven inte är jämförbara försvinner denna viktiga fördel med proven. För att proven ska kunna jämföras måste det ingå s.k. ankaruppgifter, grundläggande uppgifter som är likadana från år till år.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Tidpunkt och antal, punkt 7 (M)

av Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Maria Stockhaus (M) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9 och avslår motionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 2 och

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Vi anser att proven i årskurs 9 bör flyttas till årskurs 8. Därigenom får eleven större möjlighet att komplettera kunskaper som saknas innan de sista betygen i årskurs 9 sätts.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Tidpunkt och antal, punkt 7 (SD)

av Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 2 och

avslår motionerna

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Vi vill att de nationella proven genomförs i årskurs 2, 5 och 8. Det är en fördel att redan i årskurs 2 kunna upptäcka elever som har halkat efter genom en tydlig indikation på detta vid de nationella proven. Genom att man genomför ett nationellt prov i årskurs 5 blir intervallerna lagom långa mellan proven. Att genomföra ett nationellt prov i årskurs 8 är också betydligt bättre än att göra det precis innan eleverna får sitt avgångsbetyg. Då finns ännu en chans för eleverna att upptäcka och rätta till eventuella kunskapsluckor.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Tidpunkt och antal, punkt 7 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt

avslår motionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD) yrkande 2 och

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

I Utredningen om nationella prov (SOU 2016:25) fanns förslag om att minska antalet nationella prov. Det är en uppfattning jag delar. Det är ett välkänt faktum att många lärare flytt läraryrket de senaste åren på grund av ökad administration och minskat inflytande över arbetssituationen. Det numera stora antalet nationella prov är en del av detta.

Naturligtvis ska det finnas redskap för att bedöma elevernas kunskaper och kunskapsutveckling. Dessa bedömningar måste dock samtidigt vara ett stöd i lärandet och ska därför vara framåtsyftande eller formativa. Betyg och nationella prov är summativa bedömningar, dvs. de mäter bara prestationer och ger ingen information om hur lärandet ska utvecklas. Jag anser att de nationella proven ska användas mycket sparsamt. I grunden vill jag gå längre än vad utredningen föreslog, men dessa förslag är ett bra första steg.

Regeringen bör göra de författningsändringar som utredningen föreslog i fråga om antalet nationella prov. Regeringen bör även utreda hur antalet nationella prov kan minskas utöver förslagen i den nämnda utredningen.

12. Skolverkets arbete, punkt 8 (M, C, L, KD)

av Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Betty Malmberg (M), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Maria Stockhaus (M), Annika Eclund (KD) och Ida Drougge (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD) yrkandena 2, 3, 5 och 6.

Ställningstagande

De nationella proven ska vara ett stöd vid betygssättningen. Vi vill framhålla vikten av att alla skolor har ett systematiskt kvalitetsarbete för att säkerställa en likvärdig betygssättning. Regeringen bör säkerställa att Skolverket fortsätter att verka för att stötta och följa upp processer som syftar till en likvärdig bedömning på landets skolor.

Det finns ett behov av att förtydliga de nationella provens betydelse i förhållande till betygssättningen. Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att ta fram ett informationsmaterial till skolor som tydliggör betydelsen av formuleringen ”särskilt beaktas”.

I flera fall har fusk på de nationella proven uppmärksammats. Vi ser allvarligt på det fusk som uppdragats i samband med proven och föreslår ökade insatser för att stävja fusk. Regeringen bör därför bemyndiga Skolverket att vidta åtgärder för att stävja fusk vid de nationella proven.

Det är viktigt att elever med olika funktionsnedsättningar får det särskilda och anpassade stöd som behövs för att kunna genomföra de nationella proven. Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att särskilt följa frågan om särskilt stöd vid de nationella provens utveckling och säkerställa att alla elever får de hjälpmedel som de har rätt till för att kunna genomföra proven.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:14 Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor.

Följdmotionerna

2017/18:477 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvist (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de nationella proven ska rättas centralt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att byta läsår då de nationella proven genomförs och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de nationella proven ska kunna jämföras över tid, bl.a. genom ankaruppgifter i proven, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:553 av Daniel Riazat m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om att resultat på nationella prov särskilt ska beaktas vid betygsättning.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra de författningsändringar som utredningen föreslog när det gäller antalet nationella prov och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur man kan minska antalet nationella prov utöver förslagen i den tidigare utredningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör avvakta till höstterminen 2019 med att digitalisera de nationella proven och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:685 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvecklade nationella prov och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett systematiskt kvalitetsarbete för likvärdig betygsättning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett informationsmaterial som tydliggör betydelsen av att särskilt beakta de nationella proven vid betygsättning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en prövoverksamhet med centralt rättade prov av nationella examinatorer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för att stävja fusk på de nationella proven och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att elever med funktionsnedsättning har tillgång till särskilda hjälpmedel på de nationella proven, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:526 av Finn Bengtsson och Jessika Roswall (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över utformningen av nationella prov i den svenska skolan och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1062 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att digitalisera de nationella proven och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2433 av Stefan Jakobsson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa digitala nationella "light"-prov som ska utgöra ett avstämningsverktyg och bedömningsunderlag för lärarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3567 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om externt rättade och digitaliserade nationella prov och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta de nationella proven i årskurs 9 till årskurs 8 och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3759 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att de nationella proven hanteras och rättas av för eleven fristående examinatorer, att proven digitaliseras och att proven sker kontinuerligt under skolåren för ökat fokus på elevernas kunskapsprogression och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i skollagen
(2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att nuvarande 13 kap. 21 a § ska betecknas 13 kap. 21 b §,

dels att 2 kap. 20 §, 3 kap. 5 a och 8 §§, 15 kap. 32 §, 20 kap. 21 § och 29 kap. 3, 12 och 28 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 10 kap. 20 a §, 12 kap. 20 a §, 13 kap. 21 a §, 15 kap. 25 a § och 20 kap. 37 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

20 §¹

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål eller i ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. Detta gäller bara om

1. det saknas sökande som har legitimation,

2. den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och

3. det finns *särskilda* skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

3 kap.

5 a §²

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev

Om det inom ramen för undervisningen, genom *användning av ett nationellt bedömningsstöd*, resultatet på ett nationellt prov *eller*

¹ Senaste lydelse 2014:458.

² Senaste lydelse 2014:456.

eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såvida inte annat följer av 8 §.

uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såvida inte annat följer av 8 §.

8 §³

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Om det inom ramen för undervisningen, genom *användning av ett nationellt bedömningsstöd*, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.

Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Bestämmelserna i första–tredje styckena och i 9–12 §§ ska inte tillämpas, om en elevs stödbehov bedöms kunna tillgodoses genom en åtgärd till stöd för nyanlända och andra elever vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §.

10 kap.

20 a §

Vid betygssättning enligt 19 och

³ Senaste lydelse 2015:246.

20 §§ i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

12 kap.

20 a §

Vid betygssättning enligt 19 och 20 §§ i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

13 kap.

21 a §

Vid betygssättning enligt 20 och 21 §§ i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

15 kap.

25 a §

Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

15 kap.

32 §⁴

Hemkommunen ska lämna ekonomiskt stöd till elever i en gymnasieskola med offentlig huvudman som behöver inackordering på grund av skolgången. Denna skyldighet gäller dock inte

1. elever som har tagits emot i andra hand till ett nationellt program enligt 16 kap. 47 §,
2. elever som har tagits emot enligt 17 kap. 19 § *andra* stycket,
2. elever som har tagits emot enligt 17 kap. 19 § *tredje* stycket,
3. elever på Rh-anpassad utbildning, eller

⁴ Senaste lydelse 2011:876.

4. utlandssvenska elever som får studiehjälp i form av inackorderings-tillägg enligt studiestödslagen (1999:1395).

Skyldigheten gäller till och med första kalenderhalvåret det år eleven fyller 20 år.

Stödet ska avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Det ska ges kontant eller på annat sätt som ska framgå av beslutet om stöd. Om stödet ges kontant, ska det lämnas med lägst 1/30 av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken för varje hel kalendermånad som eleven bor inackorderad. Beloppet får avrundas till närmast lägre hela tiotal kronor.

20 kap.

21 §⁵

En ansökan om att delta i utbildning på gymnasial nivå ska ges in till den sökandes hemkommun.

Om ansökan avser en utbildning som anordnas av en annan huvudman ska hemkommunen skyndsamt sända ansökan vidare till den huvudmannen. Till ansökan ska fogas ett yttrande av vilket det framgår om hemkommunen åtar sig att svara för kostnaderna för den sökandes utbildning. Ett yttrande behövs inte om det är onödigt med hänsyn till en tidigare överenskommelse.

Ett åtagande att svara för kostnaderna ska alltid lämnas om den sökande har rätt till utbildning enligt 19, 19 a eller 19 b §. Ett åtagande att svara för kostnaderna ska också alltid lämnas om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få delta i utbildning hos den andra huvudmannen. Ett åtagande gäller även om den sökande därefter byter hemkommun.

Ett åtagande att svara för kostnaderna ska alltid lämnas om den sökande har rätt till utbildning enligt 19 d §. Ett åtagande att svara för kostnaderna ska också alltid lämnas om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få delta i utbildning hos den andra huvudmannen. Ett åtagande gäller även om den sökande därefter byter hemkommun.

37 a §

Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl.

29 kap.

3 §⁶

De personer som avses i 2 § De personer som avses i 2 §

⁵ Senaste lydelse 2016:1184.

⁶ Senaste lydelse 2013:298.

andra stycket 1 och 2 har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna *eller utbildning i svenska för invandrare*.

andra stycket 1 och 2 har rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning *eller* särskild utbildning för vuxna.

De personer som avses i 2 § andra stycket 4 har endast rätt till utbildning i grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola.

De personer som avses i 2 § andra stycket 5 har endast rätt till utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola och, om de påbörjar utbildningen innan de fyllt 18 år, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

12 §

Den som har fyllt 16 år har rätt att själv föra sin talan i mål och ärenden enligt denna lag.

Denna rätt gäller också ansökan till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna *eller utbildning i svenska för invandrare* och överklagande av beslut i fråga om sådan utbildning även om den sökande eller den klagande inte har uppnått 16 års ålder.

Denna rätt gäller också ansökan till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning *eller* särskild utbildning för vuxna och överklagande av beslut i fråga om sådan utbildning även om den sökande eller den klagande inte har uppnått 16 års ålder.

28 a §⁷

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmän att använda bedömningsstöd i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmän att använda *nationella* bedömningsstöd i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018 i fråga om 2 kap. 20 §, 15 kap. 32 §, 20 kap. 21 och 29 kap. 3 och 12 §§ och i övrigt den 29 juni 2018.

⁷ Senaste lydelse 2015:798.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2017:571) om försöksverksamhet med branschskolor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar får en kommun eller ett landsting genom sådan entreprenad som avses i 1 § utföra uppgifter åt en annan huvudman inom skolväsendet.

Föreslagen lydelse

3 §

Trots bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) om anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar får en kommun eller ett landsting genom sådan entreprenad som avses i 1 § utföra uppgifter åt en annan huvudman inom skolväsendet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.